

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

BỘ Y TẾ

ĐẠI HỌC Y DƯỢC THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

LÊ MINH HUY

NGHIÊN CỨU

GIẢI PHẪU BỆNH VÀ HÓA MÔ MIỄN DỊCH

CÁC YẾU TỐ TIÊN LƯỢNG

CỦA CARCINÔM TẾ BÀO GAN

LUẬN ÁN TIẾN SĨ Y HỌC

TP Hồ Chí Minh -2012

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

BỘ Y TẾ

ĐẠI HỌC Y DƯỢC THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

LÊ MINH HUY

NGHIÊN CỨU
GIẢI PHẪU BỆNH VÀ HÓA MÔ MIỄN DỊCH
CÁC YẾU TỐ TIÊN LƯỢNG
CỦA CARCINÔM TẾ BÀO GAN

Chuyên ngành: Giải Phẫu Bệnh

Mã số: 62.72.01.05

LUẬN ÁN TIẾN SĨ Y HỌC

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC:

1. PGS.TS. HỨA THỊ NGỌC HÀ

2. PGS.TS. NGUYỄN THÚY OANH

TP Hồ Chí Minh -2012

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu, kết quả nêu trong luận án là trung thực và chưa từng được ai công bố trong bất kỳ công trình nào khác.

Tác giả

Lê Minh Huy

MỤC LỤC

	Trang
Trang phụ bìa	i
Lời cam đoan	ii
Mục lục	iii
Bảng đối chiếu thuật ngữ Việt-Anh	iv
Danh sách các chữ viết tắt	v
Danh sách bảng	vi
Danh sách biểu đồ	viii
Danh sách hình	viii
ĐẶT VẤN ĐỀ	1
Mục tiêu nghiên cứu:	2
CHƯƠNG 1. TỔNG QUAN TÀI LIỆU	3
1.1. Các đặc điểm có ý nghĩa tiên lượng của CTBG	3
1.2. P53 và CTBG	20
1.3. Ki-67 và CTBG	28
CHƯƠNG 2. ĐỐI TƯỢNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	30
2.1. Đối tượng nghiên cứu	30
2.2. Phương pháp nghiên cứu	31
CHƯƠNG 3: KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU	42
3.1. Các đặc điểm có ý nghĩa tiên lượng của CTBG	42
3.2. Biểu hiện của p53, Ki67 trên CTBG	60
3.3. Mối liên quan giữa các đặc điểm có ý nghĩa tiên lượng và biểu hiện của p53, Ki67 trên CTBG	64
CHƯƠNG 4: BÀN LUẬN	81
4.1. Các đặc điểm có ý nghĩa tiên lượng của CTBG	81
4.2. Biểu hiện của p53, Ki67 trên CTBG	101
4.3. Mối liên quan giữa các đặc điểm có ý nghĩa tiên lượng và biểu hiện của p53, Ki67 trên CTBG	108
KẾT LUẬN	116
KIẾN NGHỊ	118
TÀI LIỆU THAM KHẢO	
PHỤ LỤC	

BẢNG ĐỐI CHIẾU THUẬT NGỮ VIỆT – ANH

Biệt hóa rõ:	well differentiated
Biệt hóa vừa:	moderately differentiated
Biệt hóa kém:	poorly differentiated
Carcinôm tế bào gan:	hepatocellular carcinoma
Chết tế bào theo chương trình:	apoptosis
Chỉ số đánh giá hoạt tính mô học:	Histological activity index
Dạng bè:	trabecular variant
Dạng đặc:	compact variant
Dạng giả tuyến:	pseudoglandular variant
Dạng phiến sợi:	fibrolamellar variant
Dạng xơ hóa:	scirrhous variant
Dạng khối:	massive
Dạng nốt:	nodular
Độ mô học:	Histological Grade
Hóa mô miễn dịch:	immunohistochemistry
Kháng nguyên:	antigen
Kháng thể:	antibody
Không biệt hóa:	undifferentiated
Nghịch sản tế bào gan:	liver cell dysplasia
Nghịch sản loại tế bào lớn:	Large cell dysplasia
Tế bào khổng lồ:	giant cell
Tế bào sáng:	clear cell
Tế bào dạng phòng bào:	oncocyte – like cell
Tế bào hình thoi:	spindle cell

DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT**VIẾT TẮT**

AFP:
Anti – HbcAg:
CTBG:
HBV:
HCV:
HbsAg:
HE:
HAI:
HMMD:
KT:
KN:
LCD:
MS:
PB:
QTx400:

THUẬT NGỮ VIẾT

Alpha-feto protein
Anti – Hepatitis B core Antigen
Carcinôm tế bào gan
Hepatitis B virus
Hepatitis C virus
Hepatitis B surface Antigen
Haematoxylin-Eosin
Histological activity index
Hóa mô miễn dịch
Kháng thể
Kháng nguyên
Large cell dysplasia
Mã số
Phân bào
Quang trường x400 lần

DANH MỤC BẢNG

Bảng 3.1: Nồng độ AFP trong huyết thanh.....	45
Bảng 3.2: Phân loại mô học theo cấu trúc mô học	47
Bảng 3.3: Phân loại mô học theo hình thái tế bào	50
Bảng 3.4: Phân độ biệt hóa	52
Bảng 3.5: Xâm nhập mạch máu vi thể	54
Bảng 3.6: Biểu hiện phân bào	55
Bảng 3.7: Hiện tượng hoại tử u.....	56
Bảng 3.8: Tương quan giữa nghịch sản với mức độ viêm gan và xơ gan.....	60
Bảng 3.9: Biểu hiện của p53 trong khối u.....	61
Bảng 3.10: Biểu hiện của Ki67 trong chủ mô và trong khối u	64
Bảng 3.11: Tương quan p53 và hoại tử u.....	65
Bảng 3.12: Tương quan p53 và phân bào	65
Bảng 3.13: Tương quan p53 và độ biệt hóa.....	66
Bảng 3.14: Tương quan p53 và xâm nhập mạch máu.....	67
Bảng 3.15: Tương quan p53 và Ki-67.....	67
Bảng 3.16: Tương quan p53 và tuổi.....	68
Bảng 3.17: Tương quan p53 và giới.....	68
Bảng 3.18: Tương quan p53 và tình trạng viêm gan siêu vi	69
Bảng 3.19: Tương quan p53 và nồng độ AFP	69
Bảng 3.20: Tương quan p53 và vị trí u	70
Bảng 3.21: Tương quan p53 và số lượng u.....	70
Bảng 3.22: Tương quan p53 và kích thước u.....	70
Bảng 3.23: Tương quan p53 và cấu trúc mô học.....	71
Bảng 3.24: Tương quan p53 và tình trạng hoại tử u.....	71
Bảng 3.25: Tương quan Ki67 trong chủ mô và tình trạng nghịch sản tế bào gan.....	72
Bảng 3.26: Tương quan Ki67 và phân bào	73
Bảng 3.27: Tương quan Ki67 và độ biệt hóa.....	73
Bảng 3.28: Tương quan Ki67 và tuổi.....	74
Bảng 3.29: Tương quan Ki67 và giới.....	74
Bảng 3.30: Tương quan Ki67 và tình trạng nhiễm siêu vi.....	75
Bảng 3.31: Tương quan Ki67 và nồng độ AFP	75
Bảng 3.32: Tương quan Ki67 và vị trí u	76
Bảng 3.33: Tương quan Ki67 và số lượng u.....	76

Bảng 3.34: Tương quan Ki67 và kích thước u.....	77
Bảng 3.35: Tương quan Ki67 và cấu trúc mô học.....	77
Bảng 3.36: Tương quan Ki67 và tình trạng xâm nhập mạch máu.....	77
Bảng 3.37: Tương quan Ki67 và loại tế bào u.....	78
Bảng 3.38: Tương quan Ki67 và tình trạng hoại tử u.....	79
Bảng 4.1: So sánh tuổi trung bình của bệnh nhân CTBG giữa các nghiên cứu.....	82
Bảng 4.2: So sánh tỷ lệ giới tính bệnh nhân CTBG với các tác giả.....	84
Bảng 4.3: So sánh tuổi trung bình nam, nữ với các nghiên cứu khác	85
Bảng 4.4: So sánh với các nghiên cứu khác về tỷ lệ nhiễm virút viêm gan	86
Bảng 4.5: So sánh tuổi trung bình bệnh nhân nhiễm HBV, bệnh nhân nhiễm HCV với các nghiên cứu khác	87
Bảng 4.6: So sánh kích thước u với các nghiên cứu khác	91
Bảng 4.7: So sánh cấu trúc mô học với các nghiên cứu khác.....	92
Bảng 4.8: So sánh độ biệt hóa với các nghiên cứu khác.....	94
Bảng 4.9: So sánh mức độ biểu hiện p53 trên mô u với các nghiên cứu khác	105
Bảng 4.10: So sánh tương quan giữa p53 và độ biệt hóa với các nghiên cứu khác	108
Bảng 4.11: So sánh tương quan giữa p53 và xâm nhập mạch máu với nghiên cứu khác	110

DANH MỤC BIỂU ĐỒ

Biểu đồ 3.1: Phân bố tuổi của CTBG	42
Biểu đồ 3.2: Phân bố giới & tuổi của CTBG	43
Biểu đồ 3.3: Phân bố tỷ lệ nhiễm virút viêm gan	44
Biểu đồ 3.4: Vị trí u	45
Biểu đồ 3.5: Phân bố tỷ lệ kích thước u theo nhóm	47
Biểu đồ 3.6: Tình trạng nghịch sản của mô gan xung quanh u.....	57
Biểu đồ 3.7: Mức độ viêm của chủ mô gan trên bệnh nhân CTBG	58
Biểu đồ 3.8: Mức độ xơ hóa của chủ mô gan trên bệnh nhân CTBG	59
Biểu đồ 3.9: Mối tương quan p53 và các yếu tố có ý nghĩa tiên lượng khác.....	80
Biểu đồ 3.10: Mối tương quan Ki67 và các yếu tố có ý nghĩa tiên lượng khác.....	80

DANH MỤC HÌNH

Hình 1.1: Đại thể dạng khối.....	07
Hình 1.2: Đại thể dạng nốt.....	07
Hình 1.3: Đại thể dạng lan tỏa.....	07
Hình 1.4: CTBG biệt hóa rõ.....	10
Hình 1.5: CTBG biệt hóa vừa.....	11
Hình 1.6: CTBG biệt hóa kém.....	11
Hình 1.7: CTBG không biệt hóa.....	11
Hình 1.8: Tế bào u xếp dạng bè.....	14
Hình 1.9: Tế bào u sắp xếp cấu trúc giả tuyến	14
Hình 1.10: Tế bào u sắp xếp cấu trúc đặc	14
Hình 1.11: CTBG dạng sợi mảnh.....	15
Hình 1.12: Cấu trúc gen p53	19
Hình 1.13: Cấu trúc protein p53	20
Hình 1.14: Biểu hiện dương tính của p53 trên CTBG so với mô gan không u	26
Hình 1.15; 1.16, 1.17, 1.18: Biểu hiện của p53 trên tiêu bản nhuộm hóa mô miễn dịch ...	27
Hình 3.1: CTBG với 1 khối u đơn độc trên nền mô gan không xơ.....	46
Hình 3.2: CTBG với 1 khối u đơn độc trên nền xơ gan.....	46
Hình 3.3: CTBG với 1 khối u lớn và nhiều nốt vệ tinh.....	46
Hình 3.4: CTBG với nhiều khối u	46
Hình 3.5: CTBG loại bè nhỏ.....	48
Hình 3.6: CTBG loại bè lớn.....	48

Hình 3.7: CTBG loại đặc	49
Hình 3.8: CTBG loại giả tuyến.....	49
Hình 3.9: CTBG loại xơ hóa.....	49
Hình 3.10: CTBG loại điển hình	50
Hình 3.11: CTBG loại tế bào sáng	51
Hình 3.12: CTBG loại tế bào hình thoi.....	51
Hình 3.13: CTBG loại phòng bào	51
Hình 3.14: CTBG loại hỗn hợp	52
Hình 3.15: CTBG biệt hóa rõ	53
Hình 3.16: CTBG biệt hóa vừa.....	53
Hình 3.17: CTBG biệt hóa kém.....	53
Hình 3.18: CTBG không biệt hóa	54
Hình 3.19: Xâm nhập mạch máu.....	55
Hình 3.20: Phân bào trong khối u.....	56
Hình 3.21: Hiện tượng hoại tử trong khối u	57
Hình 3.22: Nghịch sản tế bào gan ở chủ mô gan.....	58
Hình 3.23: Biểu hiện âm tính của p53.....	61
Hình 3.24: Biểu hiện dương tính 1+ của p53	62
Hình 3.25: Biểu hiện dương tính 2+ của p53	62
Hình 3.26: Biểu hiện dương tính 3+ của p53	62
Hình 3.27: Biểu hiện dương tính của Ki-67 trong chủ mô gan.....	64
Hình 3.28: Biểu hiện dương tính của Ki-67 ở tế bào u	64